

Är det alltid pengarna som avgör?

Redan Irwin Goodman sjöng ”Raha ratkaisee” (Det är pengarna som avgör). I dagens samhälle stöter vi hela tiden på sparplaner och nedskärningar. Också privatsektorn gör strukturförändringar av olika slag. Besluten baserar sig alltid på företagets eller den offentliga institutionens aktuella ekonomiska situation. Ändå tycker jag det är motiverat att fråga sig om det alltid är ekonomin som skall avgöra alla våra beslut.

I sin bok Etik, ekonomi och företagets själ konstaterar Lennart Koskinen att de mest lönsamma branscherna i dag är pornografi, vapen och narkotika. Vad beror det då på att de flesta i alla fall föredrar att rikta in sig på andra områden, där man inte kan förtjäna lika mycket och lika lätt? Det kan alldeles klart upplevas som mindre värdefullt ur personlig synpunkt att förtjäna pengar på något som man inte öppet kan vara stolt över och som upplevs som omoraliskt.

Vad baserar vi då våra beslut på när vi i vårt dagliga liv möter patienter och fattar beslut om olika slag av behandling? Vilken är vår yrkeskårs moral och etik? SAOL definierar etik som läran om sedligt gott och ont. Det är den gren av filosofin som behandlar moralen. Vi har ju alla vår egen moral — de normer och värderingar som styr vårt handlande och våra ställningstaganden. Etiken är vår medvetna moral, eller vår egen moralfilosofi. Ju mera komplicerat samhället är, och ju mera valsituationer det utsätter oss för, desto större är behovet av en medveten, klar och genomtänkt etik.

Tandläkarförbundets styrelse har diskuterat vilken roll Förbundet har då man för fram etiska frågor. Vi har redan i många år haft en etisk nämnd som närmast har fungerat som ett medlings- och sakkunnigorgan i tvister. Utöver detta vill Förbundet upprätthålla en allmän etisk debatt, och därför skapades det etiska utskottet som är underställt styrelsen. Vid styrelsemötet den 15.3. fastställdes utskottets uppgifter. Det skall lyfta fram etiska synpunkter och en etisk diskussion bland medlemmarna, bereda ärenden av etisk natur för styrelsen, samarbeta kring etiska frågor med olika instanser och upprätthålla och organisera en ständig etisk fortbildning för medlemskåren.

Förbundet har egna etiska regler som förnyades år 1998. De består av tre olika delar: tandläkareden, de etiska reglerna och annonseringsreglerna. Docent Martti

Lindqvist deltog aktivt i arbetet med att förnya regelverket. Han har bl.a. fungerat som ordförande för den nationella etiska delegationen för hälsovården, ETENE. Delegationen har publicerat en skrift under namnet Terveysthuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet (Gemensam värdegrund för hälsovården, gemensamma mål och principer). Alla Tandläkarförbundets medlemmar får den som bilaga till denna tidning. Jag hoppas att alla medlemmar läser den och blir inspirerade att analysera sina egna normer och värderingar.

Tandvården håller antligen på att lagstiftningsmässigt jämföras med övrig hälsovård. Den offentliga finansieringens andel ökar också inom privatsektorn. I och med det aktualiseras en av tankarna i våra etiska regler mer än tidigare: det är tandläkarens skyldighet att eftersträva patientens bästa i alla situationer, både ur individens och ur samhällets synpunkt. Oberoende av om vi arbetar inom den privata eller den offentliga sektorn, och oberoende av om vi verkar inom en stor eller en liten enhet, så producerar vi som tandläkare i alla fall alltid tjänster åt en annan människa. Men om resurserna inte räcker till att ge alla allt – hur skall vi då kunna prioritera? Vilka etiska direktiv kan vi då falla tillbaka på?

Det etiska utskottet vill lyfta fram frågor kring temat ”Etik och ekonomi” till diskussion. I februari nästa år kommer vi att arrangera Finlands Tandläkarförbunds första etikdag i Helsingfors. Diskussionen inleds av docent Martti Lindqvist, och efter det arbetar vi i mindre grupper. Vi kommer att dryfta etiska frågor i anslutning till temat och utgående från patientfall. Det är meningen att etikdagen skall bli ett årligen återkommande arrangemang där man dryftar aktuella frågor.

Etiken kan inte ge färdiga lösningar, men den hjälper oss inför valsituationer.

Jag hoppas ETENE:s publikation blir en givande läsoplevelse!

PIRKKO GRÖNROOS

Ordförande för etiska utskottet